

Second grade of basic school

„I had English at high school for the last and then nothing.“ Takovou a podobné věty produkují pravidelně a zcela očekávatelně dospělí studenti v kurzech angličtiny. Když odhlédneme od jiných gramatických a lexikálních problémů takové věty, její autoři bývají překvapeni následující otázkou učitele částečně obeznámeného s jejich kvalifikací: „So you had no English classes at university?“ Studenti se brání, že angličtinu měli i na vysoké škole, a někteří už v tom okamžiku chápou, co bylo špatně na doslovném překladu českého víceslovného termínu „vysoká škola“. Podobně, o úroveň výše, píší a říkají i studenti anglistiky: „I (would like to) teach at the first/second grade of basic/primary school.“ Tím opět působí problém s porozuměním nejen svému čtenáři i posluchači (pokud není ovšem jazykově naladěn stejně jako oni), ale zejména co do smysluplnosti svého sdělení. Má se to totiž tak, že v anglicky mluvících zemích žádnou „basic school“ neznají. Obávám se, že by tomuto slovnímu spojení rozuměli i v tom smyslu, že jde o nějakou hodně jednoduchou školu, kde se raději nepustí ani do velké násobilky.

V Británii, USA, Kanadě i Austrálii ekvivalent naší ZŠ začíná pětiletá „primary school“ (v USA většinou „elementary school“). Po ní následuje „secondary school“ (od asi 11 let věku žáka, ale v Austrálii například od 12-13), v USA (ale nejen tam) zvaná „high school“, jinde často i jinak (ve Skotsku jsou vedle sebe „high schools“, „secondary schools“, „academies“, ba i pár „colleges“, nadaným dětem v Británii slouží „grammar schools“ atd.). „Primary school“ tedy nemá žádné stupně a „grade“ v kontextu školství navíc znamená ročník. Místo pubertáků si tedy na základě výše citované věty Anglosas představí prvňáčky či druháčky z národní, možná i nějakým způsobem pomocné školy. Náš druhý stupeň ZŠ tedy již spadá pod označení „secondary school“ nebo „high school“, a chceme-li ho odlišit od druhé poloviny středoškolské docházky, je nutno použít výraz „lower secondary school“ nebo americký „junior high school“, popřípadě paralelně existující „middle school“. Naši celé základní škole takto odpovídají dvě odlišné sady termínů pro její dva stupně. Výraz „elementary school“, navrhovaný někdy jako kompromisní označení celé naší devítiletky, má pro rodilé mluvčí angličtiny stejné „národnácké“ asociace jako „primary school“.

A pozor, „first class pupils/children“, „second class pupils/children“ apod. zavání pedagogicky nepřijatelným kastováním na ty chytřejší a na ty, ehm, druhé a nižší jakosti. Výrazy „grade“ nebo „form“ jsou našemu ročníku či třídě (avšak ne třídě ve smyslu učebny či jednoho kolektivu) vhodnějšími ekvivalenty.

Radek Vogel